

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna peti-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Liberalizem na Slovenskem. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Gospodarstvo. — Prosveta. — Vabilo družbe sv. Mohorja. Podlistek: Žena in socializem. — Zapuščeni malin.

Liberalizem na Slovenskem.

Kakih dvajset let je igral liberalizem na Slovenskem v političnem življenju svojo vlogo. Ni bila ta doba niti častna za nas Slovence, niti koristna za voditelje stranke, ako prezremo one koristi, ki so jih imeli posamezniki v svoj osebni prid. Liberalizem na Slovenskem ni vzgojil niti kake gospodarske šole, niti ne zlo-mil osti tistemu nasprotniku, o katerem je trdil, da ga je rodil. Nasprotno: klerikalizem se je za gospodstva liberalnih politikov tako mo-gočno razprostrl, da bo treba najvehementnej-šega odpora od strani celega naroda, ako se hočemo otresti njegovega mogočnega gospod-stva. Razen nekaj prvaških familij, razen naj-ozkosrčnejše klike ni ustvaril slovenski libera-lizem ničesar. Med tem ko se je on podil za najmalenkostnejše osebnosti, so delali klerikalni krogi kakor mravlje, ustanavljali so gospodar-ske organizacije, nešteta izobraževalna društva, uvedli redna predavanja za svoje pristaše, iz-boljšavali in širili svoje časopise, izdajali ten-dencijozno leposlovno literaturo itd.

Vstali so že pred leti proroki in govorili, da so liberalni prvaki na koncu svojega go-spodstva. Prvaki so se smejali. Danes tega več ne delajo. Skrbi za obstanek so prevelike. In če tudi so se tako ljuto ustavljali volilni reformi, vendar jim je ta dobro došla, kajti prišla je v trenutku, ko je bil vsak izgovor za padeč dra-gocen.

Žena in socializem.

Spisal Avguštin Bebel.

Žena v sedanjosti.

Nadaljni zakonski zadržki in ovire. Številno razmerje obeh spolov; njega vzroki in posledice. (Dalje.)

V Schopenhauerjevem duhu, ki ga hočemo prilično še razmotrivati, se ziblje tudi delo ita-lijanskih učenjakov Lombroso in Ferrero, „Žena kot zločinka in prostitutka“. Ni nam znana nobena druga učenjska knjiga tolikega obsega — delo ima 590 strani — ki bi imela na sebi tako malo dokazovalnega gradiva za svojo snov, kakor ravno ta. Navedene številke, na podlagi katerih sta napravila moža najdrznejše sklepe, katerih sta napravila moža najdrznejše sklepe, so jako pomanjkljive. Tucat slučajev in že iz-vo jakaj pisatelja najhujše posledice. Gradivo, na katero se knjiga najbolj opira, je dala v po-rabo, kar je gotovo značilno, neka žena, gospa Dr. Tarnovskaja. Na vpliv socialnih razmer in kulturni razvoj se italijanska pisateljica prav nič ne ozirata, vse sodita le z enostranskega fizio-loško-psihološkega stališča; v svoje dokaze vpletata nebroj narodopisnih podatkov najraz-ličnejših narodov, ne da bi raziskavala bistvo teh poročil. Tako sklepata, v prav Schopen-hauerjevem smislu, da je ženska velik otrok, lažnjivka brez primere, preslabotna za razsod-nost, v ljubezni omahljiva, resničnih herojskih

Stojimo pred novimi volitvami. Ta volilni boj, naj se izvrši tako ali tako, bo mejnik ne samo v političnem življenju vseh avstrijskih narodov vobče, ampak tudi slovenske liberalne stranke — ali kakor se imenuje z novim ime-nom: narodno-napredna — posebej.

Sodili bi, da ne pride do nobenega man-data. V posebnem slučaju zna vendar zasesti kako mesto, zlasti v Ljubljani na podlagi kake liberalno-nemške zveze; a tudi če bi zasedli več mest, enega ne izpremene: z volilno reformo so dobili vstop v politično življenje novi sloji, doslej brezpravni so postali važen političen faktor. Ti, ponajveč prezirani maloposestniki, kmetje in kočarji, revni rokodelci in proletarni sloji so v veliki večini in ti ne morejo postati nikdar liberalci: proletarci se oklepajo močne razredne organizacije pri socialno-demokratski stranki, maloposestniki-kmetje morejo zopet le postati člani take stranke, ki bojuje za nje go-spodarski, razredni boj. Industrielnim de-lavcem so začrtali veliki socialni politiki pot za bodočnost, iz politike je postala znanost — in temu so naši liberalni politiki največji nasprotniki. Pokazali so to ves čas, kar so de-lali ton v naši politiki, niso razumeli ne razmer ne časovnih potreb, in tudi če je danes kdo med njimi, ki bi vendar spoznal dejanski po-ložaj, v katerem se ta stranka nahaja, njegov klic je prišel prepozno. Ne pri ljudstvu ne v lastni stranki ne najde odmeva. Vsi pravijo, da dr. Tavčar prav resnično obžaluje svoje in svo-jega lista nastope v zadnjem času, da spozna, kako so grešili — a kje se to politično spoznanje dejanski uveljavlja? Nikjer! Dr. Tavčar in nje-gov list žuborita slej kot prej svojo dnevno mi-sijo, Ivan Hribar pa sedi kakor Ovid ob Pontu in prepeva žalostinke. Zapuščen od lastnih to-

činov nezmožna. Inferiornost žene napram možu naj dokazuje velika vrsta telesnih razlik in la-stnosti. „Ženska ljubezen ni po svojem bistvu družega kakor sekundarni, podrejeni znak ma-terinstva. Čuti nagnenja, ki vežejo ženo na moža, ne nastanejo potom seksualnih impulzov, ampak iz prispodabljanja razme-ram sledečih instinktov podreje-nosti in udaje“. Kako si je prisvojila in prilagodila žena tem „instinktom“, pisatelja se-veda ne raziskujeta; da sta se tega lotila, bi jima družega ne preostajalo, kakor zasledovati socialno stališče žene tekom tisočletij, a iz tega bi spoznala, da so ravno te razmere napravile iz žene to, kar je ona danes. Opisujeta sicer deloma suženjske in podložniške odnose žene pri raznih narodih in raznih časih, ali kot dva zvesta Darvina sta si zamašila oči za vse drugo, samo da blesti darvinizem s svojimi golo fiziološkimi in psihološkimi vzroki. Ni-česar ne izvajata iz družbenih in gospodarskih razmer, ki so vendar v prvi vrsti vplivale na telesni in duševni razvoj žene.

Pisateljica govori v svoji knjigi tudi o ne-čimurnosti žene in menita, da so pri narodih nižje kulturne stopnje možje nečimurni spol, kar vidimo še danes na novih Hebridih, na Madagaskaru, pri raznih jugoamerikanskih ple-

varšev ostaja in njegov skromni politični gla-sek je osamljen kakor klic popotnika v puščavi. Ne stranka ne nasprotniki ga ne vpoštevajo.

Ni ga leka, ki bi ozdravil umirajočo stranko. Nastopajo dediči, ki bi prevzeli protiklerikalno misijo na Slovenskem: ako hočejo i oni po sto-pinjah svojih očetov, je zapisan tudi njim zgodnji grob. Padeč liberalizma na Slovenskem ni nam-reč samo strankarski dogodek, ampak tudi resen opomin, da politika ni šport, ne osebni boj, ampak da je samo sredstvo, s katerim se uve-ljavlja gospodarski boj bodisi med posameznimi razredi naše človeške družbe, ali pa med po-sameznimi narodi. Politika ne more biti fraza, politika je kruh.

Tega slovenski liberalci niso umeli in morda še danes ne spoznajo, z a t o je njih po-litična usoda popolna brezpomembnost za slo-venski narod z ozirom na njega blagostanje.

Politični pregled.

Avstrija.

Volilna reforma sankcionirana. Dunajski uradni list objavlja nove volilne zakone. Nove volitve še niso razpisane; bržčas se vrše 7. maja. — Nemške stranke. Dočim se je volilni kompromis severnih svobodomiselnorodnih Nemcev razbil, bodo v planinskih de-želah narodno-napredni Nemci skupno nastopali. Kakor kažejo vsa znamenja, se bodeta nemška napredna in ljudska stranka v novi zbornici združili.

Hrvatski sabor.

V hrvatskem parlamentu vladajo silno bolne razmere. Že polna dva meseca se prede neplodna

menih, na mnogih otokih polinezijskega arhi-pela, pri raznih afrikanskih in avstralskih ro-dovih. Pri narodih višje kulturne stopnje pa so ženske obdarjene z lastnostjo ničemurnosti. Ali zakaj in od kod? Odgovor se nam ne zdi težak. Pri narodih nižje stopnje velja ali pa je še ne-dolgo tega veljalo materinsko pravo. Ob takih razmerah se ni treba ženi potegovati za moža, kajti snubi jo možki in v ta namen se lepote in nakiti z okraši; tako postane ničemuren. Pri narodih višje prosvetne stopnje ne snubi na-vadno mož žene, ampak žena moža, če tudi se le redkokdaj zgodi, da bi žena dejanski dala iniciativo in se ponudila možu. To ji prepove-veduje takozvana dostojnost, dejanski pa se ponuja možu s svojim celim nastopom, s kra-som oblačil, z razkošnostjo, ki se je poslužuje z načinom, kako se koketno diči in se mu dru-žabno predstavlja. Ker presega število žensk število mož; iz socialnih razmer izhajajoča sila, iskati svojo oskrb v zakonu; ker je le-ta ona naprava, kjer edino more dati zadostilo svojemu naravnemu nagonu tako, da vsled tega ne trpi na svojem ugledu — vse to ženo naravnost sili k njenemu vedenju. Torej dobimo zopet tu po-polnoma gospodarske in socialne p o v o d e, ki povzročajo prav posebne lastnosti, enkrat pri možu drugič pri ženi. To se je opu-

adresna debata; toda izgledi za nje završitev so danes slabši, kot kedaj preje. Frankova čista stranka prava je stopila v najostrejšo obstrukcijo; z neštevilnimi nujnimi predlogi je zgradila razpravo. V saboru se dogajajo prizori, ki v ničemer ne zaostajajo za vzgledom, ki ga je dal avstrijski parlament. Pogajanja, ki so se vršila v ta namen, da se obstrukcija konča, so običajna na pesku in ban je odšel v Budimpešto in na Dunaj, da izposluje razpust sabora. Koalicija se ne boji prav nič novih volitev; zaveda se, da je vestno delovala na izboljšanje političnih razmer v deželi, ki jo je Hedervaryjev režim popolnoma opustošil. Smoter frankovske obstrukcije je silno brezpredmeten; upirajo se, da se v adresi imenuje srbsko ime, ko živi vendar nad 600.000 Srbov na Hrvatskem v lepi slogi s hrvatskim prebivalstvom. In tudi posledica, ki je zvezana s taktiko čistih, zanje ni najugodnejša; s svojim ravnanjem zavlačujejo nujne politične reforme, ki so za Hrvatsko življenjskega pomena. — Koalicija ki nastopi v slučaju novih volitev kot enotna skupina, in tudi socialna demokracija sta sklenili prirejati shode, da razkrinkata drzno komedijo, ki jo igrajo Frankovci.

Nemčija.

Prememba volilne pravice. Poraz, ki ga je doživela socialna demokracija pri glavnih volitvah, je vspodbudil nazadnjake, da bi oslabili socialistični upliv v parlamentu. Izdali so parolo, da naj se število državnih poslancev pomnoži, v zrastu prebivalstva primerno. Volijo pa naj te poslance posamezni deželni zbori, v katerih ima reakcija vsled zastarelih, na privilegijih slonečih volilnih redov trdno zaslombo. S tem bi padel princip splošne in enake volilne pravice, odprl bi se jez fevdalnim nazadnjakom, čemur se bode nele prizadeta socialna demokracija, temveč tudi svobodomiselne stranke in centrum z vso silo postavili po robu, tako da je parlamentarna rešitev čisto izključena. — Vzporedno s tem reakcionarnim klicem, so se oglašili tudi trgovski in industrijski krogi, da bi se prirastek parlamentarnega zastopstva zbiral iz trgovsko-obrtnih zbornic. Tudi ta zahteva ne bo v državnem zboru našla odmeva, ker je za pomnožitev trgovskih in obrtnih sredstev primerno drugo sredstvo: pravična razdelitev volilnih okrajev. Kakor znano so bili volilni okraji napravljeni pred 36 leti sorazmerno s številom prebivalstva. Od tedaj se je prebivalstvo v okrajih na deželi zmanjšalo, ono v mestih se silno vzmnožilo, tako da se dobe mestni okraji, ki so

ščalo do sedaj vedno iz vidika. Iz tega sklepamo prav lahko, da izgine, čim pride človeštvo do tiste stopnje, ko bosta oba spola prosta in nezavisna drug od drugega, vsa smešna nečimurnost prav tako kakor vse polno drugih nečednosti, ki se nam zde danes neiztrebljive, ker naj so človeku že prirojene. Schopenhauer presoja ženo kot filozof ravno tako enostranski, kakor večina naših človekoslovcev in zdravnikov, ki poznajo v ženi samo spolno bitje ne pa tudi družabnega. Schopenhauer ni bil nikdar oženjen, torej je prav mnogo pripomogel k temu, da je mogla izpolniti ena žena več ženskam po njem pripisano življensko dolžnost! In tako pridemo do druge strani, ki pa nikakor ni lepša.

Mnogo žensk se ne omoži, ker se ravno ne morejo. To ve vsakdo. Navada in dobri glas prepoveduje ženi, da bi se ponujala; čakati mora, da jo kdo zasnuje t. j. izbere; ona ne sme snubiti. Če čaka zaman in ni od nikoder snubača, pomnoži armado onih rev, ki so zgrešile svoj življenski cilj. Vsled pomanjkanja sigurnih gmotnih dohodkov zapade največkrat bedi in sili; mnogokrat služi drugim v zasmevanje. Le malo jih ve, kako nastane nezdravo razmerje spolov in mnogo jih je, ki so vedno pripravljeni z odgovorom, da se rodi preveč deklic. Tisti, ki tako trdijo, kažejo, da so o stvari slabo poučeni, kakor se kmalu prepričamo. Drugi pridejo do zaključka, da se naj vpelje poligamija (mnogoženstvo), ker je število žensk v kulturnih državah večje nego število

po prebivalstvu do dvanajstkrat močnejši od nekaterih deželskih, kateri imajo — saj na vzhodu — grajščaki — veleposestniki, stebri reakcije, neomenjeno gospodstvo. Toda to pravično zdravilo pruskim „junkerjem“ in njih vladnemu organu ne diši.

Štajersko.

Državnozbornske volitve in narodna stranka. Glede prihodnih volitev stranka še ni definitivno sklepala. V poštev prihajajo tri mnenja: 1. stranka naj nastopi s samostojnimi kandidaturami v vseh okrajih, 2. doseže naj se pravičen kompromis s klerikalno stranko glede posameznih mandatov, 3. stranka naj sploh pri volitvah ne nastopi, temveč naj mirno vrši svoje organizatorično delo ter prepusti poslansko odgovornost za enkrat klerikalcem in pravdom.

„Štajerčeva napredna zveza“. V poročilih o ustanovnem shodu te zloglasne zveze so nemški listi slučajno pozabili navesti vsaj približno število udeležencev. Jih je bilo mar toliko, da se jih ni dalo prešteti?

Novoustanovljena germanizujoča napredna zveza namerava postaviti v vseh slovenskih okrajih svoje odpadniške kandidate. — Nesramnost tega nemškega podjetja kaže v krasni luči to, da so začeli razpečavati svinčnike v slovenskih barvah z napisom: Deutsche, seid einig und stark. Tako početje odpre oči še tako kratkovidnemu kalinu, ki seda na nemški lep.

Zadružna Zveza v Celju izdaje mesečnik Zadruga. Izišla letošnja 2. številka je taka, da jo vsakomur prav nujno priporočamo.

Kandidati socijalnih demokratov na Štajerskem za državnozbornske volitve. Socijalni demokratje na Štajerskem so že postavili kandidate v vseh mestnih skupinah. V Mariboru kandidirajo Resla, v Lonču Jodlbauerja, v Ormožu Sonnleiterja, v Lipnici Afritscha in v Fehringu Haidena.

Glavni odbor „Narodne stranke“ za Štajersko ima v nedeljo dne 10. t. m. popoldne v Žaleu sejo, na kateri se bo razpravljalo o bodočih državnozbornskih volitvah in o stališču, ki ga bo pri teh volitvah zavzemala narodna stranka.

Primorsko.

Obilo prahu v nemškem časopisju dviga ponižna naredba tržaškega poštnega ravnateljstva, da se slovenskim poštnim oficijantkam

mož in ker je položaj neomožene ženske priznan kot nenaraven. Poligamija pa ne samo da nasprotuje našim običajem, ampak znači tudi ponižanje žene, kar seveda našega Schopenhauerja ne moti, da ne bi zapisal: „Splošno je smatrati poligamijo za ženstvo kot dobroto“. (Dalje prih.)

Zapuščeni malin.

Albert Braga.

Med strmimi bregovi šumi preko skal in kamenja divja Malnica. Globoko spod čepi priprost malin z začrnelim kiklopskim zidovjem; od skalovja ga loči le razburjena voda, ki se peneč zaganja preko kolesa in v debelih kosmičih in iskrečem dežu odletava na vse strani, in pa živo kolo, ki se le neprostovoljno udaja njeni sili.

Kosmat osel, za uzdo pritrjen k železnemu rinku v zidu, je stal pred vratmi malina. Otožno se je obračal vstran in iztegaval svoj kosmati vrat po robidovju ob poti.

Glasno ropotanje mlinkega kamna in šumenje vode je prevpil glas iz malina: „Daj, daj, čas je že! Le naglo se obračaj!“ Na to se je pokazal mlinar na vratih; beli klobuk mu je zdrsnil na levo ramo, na desni je nesel polno vrečo moke. Spotoma je zaklical: „Hiti deklete, le urno se sukaj, otrok!“ V tem je položil vrečo oslu na hrbet. Za njim je prišlo dekle in obložilo žival z drugo vrečo. Nato sta osla črez trebuh prepasala in mlinar je z desnim kolenom vanj uprt, krepko potegnil vrv.

poleg obstoječega kurza z nemškim učnim jezikom, predavanja razlagajo tudi v slovenščini.

Nemci v Skednju so izdali vabila na plesno veselico tudi v slovenskem jeziku; pozabili so pristaviti, da je čisti preostanek namenjen za ustanovitev nemškega zasebnega šolskega vrta v Skednju.

Dr. Henrik Tuma je pričel objavljati v hrvatski politični reviji Sloboda zanimive članke o Jugoslovanstvu in Slovencih. O teh razpravah izpregovorimo svoječasno obširneje.

Nov odvetnik. V Kopru je odprl odvetniško pisarno dr. Ferdinand Černe.

Kranjsko.

Hrvatski profesorji v Ljubljani. Po prizadevanju „Akademije“ prirede hrvatski vseučilišni profesorji iz Zagreba več predavanj v Ljubljani. Prvo tako predavanje je bilo v soboto ob 5. uri popoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“. Udeležilo se ga je mnogoštevilno občinstvo, da je bila obširna dvorana skoraj polna. G. dr. Ravnihar je kot predsednik „Akademije“ v svojem otvoritvenem govoru poudarjal, da se s sobotnim dnevom vložijo temelj slovenskemu vseučilišču, kazal na vzajemnost slovanstvo, ki se kaže v tem, da bodo prihajali vseučiliški profesorji z zagrebške univerze predavati med nas Slovence. Zahvali se njim vsem, posebno pa prvemu predavatelju g. dr. Jerdu Šišiću. (Gromovito ploskanje). Nato je dr. Šišić, znameniti hrvatski zgodovinar in pisatelj, ki je spisal že več zgodovinskih študij, predaval o temi: „O postanku današnjega geografičnega pojma Dalmacije in o vprašanju zedinjenja Dalmacije s Hrvatsko“. G. predavatelj je obširno govoril o zgodovini Dalmacije, kako se je razvijala, kako obsežna je bila v gotovih časih, odkod njeno ime, kateri gospodarji so zapovedovali njenim prebivalcem, kakšno razmerje je bilo posebno z benečansko republiko, in govoril zlasti o Dubrovniku in Kotoru, ki sta bila mnogo ločena od ostale dežele. Pri drugem delu svojega predavanja je navajal predavatelj zgodovinske dokaze, po katerih spada Dalmacija k Hrvatski, čemur se seveda Avstrija upira, dasi je avstrijski cesar l. 1861. priznal, da je Dalmacija slovanska dežela in da spada k Hrvaški, k česar uresničitvi je obljubil, da hoče delati. Ko je govornik svoje temeljito in vsestransko z dokazi podprto predavanje končal, zagromelo je viharo ploskanje med poslušalci, ki so pazno

„Dobro je, zdaj odidi, tudi jaz se ne bom mudil, Rezka.“

Komaj je zginilo dekle očetu izpred oči, kateri je ostal na vratih in potisnil klobuk na čelo, da bi laglje gledal gor na parobek, je zahlahalo osliča in prepevaje nadaljevalo svojo pot.

Mlinar se je vrnil v svoj malin in nasul nove meli. Potem se je oblekel v svoj cvilihasti jopič in nateknil si okovane čevlje, ki so stali v kotičku, zaprl vrata za sabo, spravil ključ na varno in odšel za hčerjo.

Na polovici pota je zavil po peščenem zlebiču skozi globel, ki je mejila neobdelano, z grmičjem poraslo zemljo in splezal preko zidu na cesto.

Vsled močnih pomladnih ploh so bila pota blatna in zvožena; deževnica je še stala v zelenih blatnih lužah. Nebo je bilo sinje, zrak čist; in opoludne ko je solnce sijalo na travnike, se je zdelo, kakor da zapirajo modri žefran, rdeča detelja in marjetica svoje kelihe pred toplimi žarki. V ozelenelem hrastičju in na cvetočih breskvah so veselo prepevali kosi in proti nebu sta se vzdigovala dvačbelina vedno višje in višje, trepetajoč v zlatih žarkih.

Ko je mlinar preplezal plot, je za trenotek obstal, zastrl z roko oči, da bi v daljavi ugledal hčerko. V dalji tridesetih korakov je zavila cesta na desno. Košati hrastje so zapirali razgled. Zato je nadaljeval svojo pot mahaje z rokami po zraku.

Na levi in desni strani ceste so delali ljudje na polju. Dva jarma rjavih volov sta vlekla počasni plug, ki je rezal brazde v zemljo in kme-

sledili izvajanjem. Hvaležni moramo torej biti g. dr. Šišiču za to predavanje in je le želeli, da mu sledi kmalu drugo iste vrste.

K občnemu zboru dramatičnega društva, odnosno njegovemu odboru priporočam sledeči poskus za zboljšanje financ: Vsi sedeži, razen zadnje plačilne vrste, naj se zvišajo za 20% v cenah. Zadnja plačilna vrsta sedežev in stojišča pa naj ostanejo, oziroma se še znižajo za 10 vinarjev. Istotako naj se zvišajo prve vrste balkona, ostale vrste balkona in galerija pa naj ostanejo pri sedanjih cenah. Vstopnina v lože naj se zviša za 20 vinarjev. Zato pa naj se pri premijerah odpravijo višje cene. Končno naj se zvišajo razmerno sedeži v abonementu. Najemščina za lože naj se istotako zviša za 25%; proti temu pa, da se posestniki lož zavežejo dajati polovico vsakoletnega skupička za lože, če jih za posamezne predstave prodajo, bodisi že pri prodaji sami ali pa po sezoni v skupnem znesku — dramatičnemu društvu. Mislim, da ni nobenega posestnika lože in nobenega abonenta sedeža, ki bi ta dobiček dramatičnemu društvu zavidal. Kar se pa tiče ostalih cen, so pa za ljubljanske razmere itak že dolgo prenizke! Spectator.

Iz občnega zbora „Pravnika“. Društvo pripravlja izdajo obč. državlanskega zakonika v prevodu g. Regallyja, dalje trgovski zakon in menjični red v prevodu g. dr. Škrlja, zemljejknjižni zakon in notarski red v prevodu g. dr. Volčiča. — Ministrstvo je glede dosedanjih slovenskih izdaj državnih zakonov ugodilo društveni želji in jih nakupilo za sodišča, kjer se razpravlja v slovenskem jeziku.

Nemci na Kranjskem. Iz poročila občnega zbora nemškega društva za zidanje delavskih stanovanj posnemamo, da je društvo v preteklem letu sezidalo dve hiši za 61.000 K. Društvo je napravilo v Bežigradu ob Dunajski cesti kolonijo 9 hiš, v katerih biva 71 nemških družin, ki štejejo 383 glav. V to svrhu je izdalo 191.000 kron, ki jih je večinoma prejelo od kranjske hranilnice. Če primerjamo število stanovanj z numerično silo ljubljanskega nemštva, vidimo, kako malo smisla za socialno stanovanjsko politiko je med Slovenci.

Sodna imenovanja. S poslednjimi sodnimi imenovanji je vlada čakala toliko časa, da se je zaključilo zasedanje državnega zbora; s tem je upala, da uide parlamentarnemu nadzorstvu, ki bi ga tako kričeča imenovanja nedvomno izzvala. Tako n. pr. sta v Gradcu dr-

tovalec jih je venomer priganjal. Na parobku so se tu pa-tam posvetili iz zelenja pobeljeni zidovi raztresenih koč, ki so v opoludanskem solncu jemali vid. Žareča vročina je pripekala.

Na stranski poti, ki je peljala k cerkvi, se je pokazal gospod župnik. Velečastiti se je varoval solnca z neizmerno velikim, modrim solničnikom, in okrogli, tolsti trebušek se je prav zadovoljno in ugodno zibal.

„Glej ga, Joža!“ je zaklical s krepkim glasom. — „Nu, a zasleduješ Italijana?“

Mlinar je spoštljivo snel svoj klobuk, si z rokami obrisal pot na čelu in odgovoril: „Svojo hčerko bi rad dohitel; moko nesē v grad onikraj vode.“

Župnik je nadaljeval pogovor: „Včeraj sem jo videl, brhka je in zrasla je.“

„Lepo je izraščena in zdrava tudi, hvala Bogu“, je dejal Joža in stopal poleg župnika.

„In pametno dekle“, je nadaljeval župnik počasi, „toda glej, Joža, na njo; hudič si izbira zmerom najboljše. Čuješ?“

Ko sta dospela do vrta, kjer se je dekle z razpuščenimi lasmi naslanjalo na plot, je vprašal župnik: „Kje imaš očeta, deklina?“

„Ob vodi dela, gospod župnik“, je odgovorila in rdečica ji je zalila obraz. In župnik je zamrmral pred se: „Boljše je, da si v bližini človek zasluži svoj kruh, to je gotovo!“

„Boljše je!“ je pritrdil mlinar. In oba sta nadaljevala svojo pot po cesti do steze, po kateri je zavil župnik pustivši mlinarja samega.

Pot se je nagnila k reki, kjer so postavljali nov most, že iz daljave se je opazilo vr-

žavni pravdnik in njega namestnik trda Nemca, nevešča slovenščine, dasi je več kot polovico pravnih spisov slovenskih. Do kakšne pravne negotovosti vedejo take škandalozne razmere, je odveč omenjati.

Planinski ples ki ga je priredilo Slovensko Planinsko Društvo na Svečnico v zgornji dvorani Narodnega Doma v Ljubljani, je uspel jako lepo. Vdeležba je bila tako ogromna, da je bil zaseden vsak kotiček. Plesati se vsled gnječe ni dalo skoro nič. Vstopnic je bilo prodanih blizu dve tisoč.

Glasbena Matica v Ljubljani priredi kakor čujemo, velik koncert v Zagrebu, na katerem proizvajajo tudi Bendlovo skladbo za zbor, orkester in soli, Švanda dudaka, ki je na obeh zadnjih ljudskih koncertih v Ljubljani tako sijajno uspela. Sodelovale bi v Zagrebu iste moči kakor so v Ljubljani.

Kandidatom v Ljubljani postavijo liberalni krogi, kakor se zdaj splošno zatrjuje, župana Ivana Hribarja. Zmaga bi bila mogoča s pomočjo nemških glasov.

Ljubljanski učitelji so priredili za stariše otrok, ki jih poučujejo v šoli, posebne roditeljske večere. Tak stik s stariši in učitelji je v vsakem oziru zelo koristen. Drugi roditeljski večer se je vršil pred svečnico, tretji se vrši na soboto dne 9. marca t. l. — Naj bi prirejali tudi učitelji po drugih krajih take roditeljske večere.

Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem vabi na I. redni občni zbor „Deželne zveze za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem“, ki se vrši v soboto, dne 16. februarja 1907. ob 5. uri popoldne v društveni pisarni v Ljubljani hotel „Lloyd“. Dnevni red: I. Poročilo o delovanju l. 1905. in 1906. II. Poročilo blagajnika. III. Volitev dveh računskih preglednikov. IV. Izpremema pravil.

Prosveta.

Slovensko gledališče. V petek ponovljena „Lucia di Lammermoor“ je bila odlična v umetniških nastopih solistov, a lep uspeh so kvarile disonance orkestra. — Na svečnico popoldne uprizorjeni „Divji lovec“ se je mogel radovati nad malone razprodanim gledališčem. Občinstvo je bilo polno hvale, ker je vsaj popolnoma proniknilo v narodni duh igre; predpustom se pač hoče lahkega blaga. — Nedeljski „Potopljeni zvon“ — tudi popoldanska predstava, ni uspel tako srečno. Nerazumljivo govorjenje pri prejšnjih vprizoritvah igre ni

venje delavcev. Med golimi vrbami je bilo videti na obeh bregih stebra, na katerih so gradili obok.

Dolga vrsta ženskih in otrok je nosila venomer pesek zidarjem. V bližini reke je pokrival vso cesto prod, ki je v solnčni svetlobi kar žarel.

Ker so upadle vode, so pritrdili onikraj vode za dva oljševa debela čolna, pokrit z deskami, ki je po zimi služil kot plav za prevažanje. Kdor je hotel črez vodo, je moral preko ozkih kamenov, ki so sedaj moleli ven iz vode; če pa je bilo treba spraviti črez vodo živino, so položili delavci na kamne široke deske.

Ko je mlinarjeva hči dospela do reke in hotela z oslom v vodo, ji je zaklical eden delavcev: „Nikar ne vodi osla v vodo, dekle! Sama utoneš z oslom vred! Čakaj, takoj pridem!“

Dekle je ustavilo osla in čakalo. Ko se je mož z desko približal, se je osel prestrašil, napel ušesa, se zgenil in v divjem skoku planil v vodo z dekletom na hrbtu.

Delavec je ob tem pogledal, zaklical na pomoč. Drugi so prihiteli, toda preden so dospeli na mesto, je osel že dosegel sredino reke, kjer je bil tok močnejši in nevaren vrtinec. Mlinarjeva hčerka je padla raz osla, onemogla od strahu in hladne vode; in možje, ki so ji klicali z brega, so vidali, kako je plavala za oslom, z roko držeč za uzdo.

V tem trenutku je prišel izza cestnega ovinka mož, ves prestrašen, vrgel klobuk od sebe in se zagnal v vodo. Toda komaj se je

priljubilo, ker je ostala občinstvu tuja vkljub nekaterim krasnim kreacijam: Ta igra potrebuje vsaj malo komentarja, ki bi posredoval med pesnikom in občinstvom. Na mestu bi bil „Gledališki list“ kot ga imajo n. pr. Čehi, a pri nas bi ga morali nadomestovati ljubljanski dnevnik. — „Arležanka“ zvečer ni vspela. Manjkalo je občinstva, manjkalo je orkestru vsaj ene skušnje. Karneval je nasprotnik Talije. J.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes, v torek, (nepar) se vprizori prvokrat na slovenskem odru znameniti Mirbeauov igrokaz „Kupčija je kupčija“ (Les Affaires sont les Affaires). Glavno vlogo (Izidor Lechat) igra g. Ignacij Borštnik kot gost (v slovenskem jeziku), gospo Lechat ga. Danilova, njuno hčer Germaine ga. Taborška, Xaverja g. Boleška, Garranta gosp. Nučič, Phineka g. Barjaktarović, Gnuggha gosp. Dragutinović, Markija de Porcellet gosp. Danilo, Vikonta de la Fontenelle g. Bukšek. — V četrtek (par) se igra ponovi. Slavno občinstvo se opozarja, da se ta noviteta vprizori samo dvakrat v tekoči sezoni. — Dramsko osobe pripravlja Rosenowovo satirično štiridejansko komedijo „Maček Spaček“, operno pa slovečo Kienzlovo opero „Evangeljnik“.

Gospodarstvo.

Kisikovano meso. Pod tem naslovom čitamo v belgrajskem „Trgov. Glasniku“ vrlo zanimiv članek, katerega radi sedanje draginje mesa priobčujemo v celoti:

„Iz Avstralije javljajo angleškim listom o iznajdbi, ki utegne biti tudi za Srbijo velikega pomena.

Enemu dopisniku so pokazali v mestu Sidney v neki mesnici polovico zaklanega ovna. Meso je bilo videti popolnoma sveže, ni imelo nikakega duha, in ko se je skuhalo, je bilo popolnoma okusno kakor najbolj sveže ovčje meso. Meso pa je bilo staro že celih šest tednov in ni ležalo niti v ledenici! Ves ta dolgi čas je ostalo popolnoma sveže in to samo radi tega, ker je bilo podvrženo „oksigeniranju“ (prepaivanju s kisikom); ta proces bo napravil celo revolucijo v mesni trgovini!

V Sidneju se je že sestavila družba z veliko glavnico, ki kupi patent na to iznajdbo, da jo bode izkoriščala. Dosedaj je bil izvoz mesa na Angleško dokaj težaven: morali so na umeten način meso zledeneti in ga potem prevažati v posebnih ladijah, ki so imele ledenice in posebne stroje za dobavo umetnega ledu.

zagrnila voda nad njim, je zatrepetal, mahnil parkrat z rokami krog sebe, potem pa brez življenja plaval po vodnem površju — obliče modro, oči skaljene...

Ko sem šel po svoji navadi pogledat gradnjo mostu — kakšen pogled se mi je odprl!

Na lestvi je ležal iztegnjen mlinar Joža s poluodprtimi sinjimi ustni. Nekoliko stran sredi množice radovednih mož, ženskih in otrok, ki so razkladali in objokovali ves dogodek, sem ugledal nesrečno Rezko mrtvo na tleh; katunasto oblačilce se je, vse premočeno, oprijemalo mladostnih oblik mrtvega telesa.

Ob strani je osel — voda je lila od njega — s pobeslo glavo; njegove velike oči so bile tožno uprte na zemljo, kakor da bi vedel, da je zagrešil konec cvetočega mladega življenja tam na tleh.

In bilo je, kakor da bi ob tem žalostnem prizoru tožile vrbe, ki so se zibale nad vodo, ko je veter tiho božal njih veje.

Ko sem se pozno v noč vračal mimo mlina, sem čul ropotanje mlinskega kamna in tožno šumenje vode; in v svetli pomladni mesečini sem videl na sključenih gabrovi veji poleg mlina — ne slavca, ki je navadno ondi posedal in noč na noč drobil svoje pesmi, temveč neprijetno vreščéčega čuka.

Samo zmrzovanje mesa je stalo 75 do 80 kron za 1000 kg. Kisikovanje pa bi stalo kvečjemu 10 do 12-50 K. Poleg tega pa stane tvornica z vsemi potrebnimi stroji za umetni led in zledovanje najmanj 500.000 K, tvornica za kisikovanje pa kvečjemu 125.000 K.

Dosedanji poskusi kažejo popolnoma trdno, da stoji kisikovano meso polnih sedemdeset dni in ostane popolnoma sveže in tečno. Kje se je ohranilo meso sveže dosedaj 10 tednov!

Način kisikovanja je zelo preprost. Sveže meso se položi v železno kamrico, ki je hermetično zaprta in se nato napelje v kamrico plin kisik. Meso ostane v kamrici po šest do osem ur, v primeri z njega množino. Nato se vzame meso ven in se lahko takoj odpošlje. Mislijo, da bo bolje, ako se odpošlje na ledu, vendar pa to ni potrebno. Na ta način je mogoče poslati svežo govedino, ovčje meso, svinjino in ribje meso na vse kraje sveta. Prvo takšno pošiljatev so že dobili v Londonu. Poskus se je popolnoma posrečil, kajti v London pripeljana kisikovano avstralsko meso je bilo v vsakem obziru izborno.

Prepoved izvoznje prešičev. Zaradi konstatirane kužne bolezni, ki se je po tihotapski tatvini razširila iz Hrvatskega na Štajersko, se je izvoznja prešičev v mnogih občinah brežiškega okraja uradno prepovedala.

Vabilo družbe sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja stopa pred Slovence s srčnim vabilom k prav obilemu pristopu. Kakor kaže „Glasnik“ v zadnjem družbenem koledarju, je število novovpisanih članov v „zlatih bukvalih“ doseglo častno število 267.194, in družba je od časa svoje ustanovitve sem razposlala samo svojim redno vpisanim udom 10.800.934 knjig.

Slovenici! Ali nas te številke ne vzpodbujajo k nadaljni vztrajnosti, k vedno novemu napredku? Zato veljaj i za to leto: Kdor le more, pristopi k družbi sv. Mohorja! Zvesti ji ostanite vsi stari udje, pridobite si pa tudi še prav mnogo novih. Zlasti po mnogih naših društvih naj bi se pričela prav živahna agitacija za družbo sv. Mohorja! Čim večje bo število udov, tem uspešneje bo mogla družba izvrševati svoje delo za verski, narodni, kulturni napredek Slovencev! — S posebno prošnjo se zopet obračamo do č. gg. poverjenikov, da prevzamejo tudi letos svoje sicer težavno, a tolikoristno in zaslužno delo, ter družbi dovedejo čim največ starih in novih udov!

Književni dar za l. 1907 je ta-le:

1. „Zgodbe sv. pisma.“ 14. snopič.
2. „Pamet in vera.“ III. zv.
3. „Umni čebelar.“ 1. snopič.
4. „Življenja trnjeva pot.“
5. „Slovenske večernice.“ 59. zvezek.
6. „Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1908.“

To je književni dar, ki ga letos podaja družba sv. Mohorja! Na Vas, dragi Slovenci

je, da s čim najobilnejšim pristopom k družbi poskrbite za to, da se te knjige čim največ razširijo med narod!

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopošljajo do dne 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dopošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opozarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom, delo itd. Seveda morajo potem poštino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Isto velja tudi za posamezne pošiljateve.

V Celovcu, dne 30. prosinca 1907.

Odbor.

Vse cenj. naročnike, ki še niso poslali naročnine, prosi upravništvo, da blagovole to čim preje storiti.

Poskusite in priporočite
= izdelke =
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Rimska cesta 2. Hrišlerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi

piani so neprekosljivi!

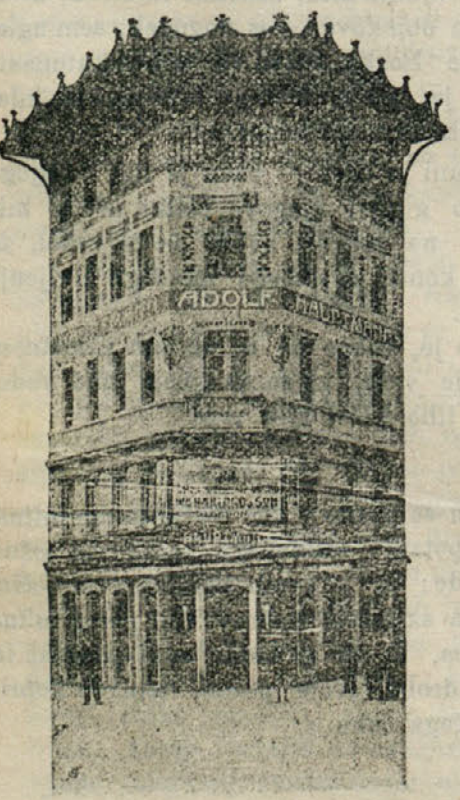
Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglasevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Prodaja na debelo.

Prodaja na drobno.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano najboljša **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann
v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Izborna zaloga vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER
vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

Priporočajte povsod „Naš List“